

MUSIIKIN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA 2018

VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUS

Musiikkileikkikoulu

Musiikkileikkikoulussa annetaan monipuolista ja tavoitteellista varhaisiän musiikkikasvatusta. Opetus etenee lapsen yksilöllisen kehitysvaiheen ja kunkin lapsiryhmän edellytysten mukaisesti.

1. Oppilaaksi ottaminen

Musiikkileikkikoulu on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille. Oppilaaksi ottaminen tapahtuu ilmoittautumisjärjestyksessä ilman pääsykoetta siten, että jatkavat oppilaat ovat etusijalla. Oppilaat pyritään jakamaan ryhmiin iän perusteella.

2. Opetus

Musiikkileikkikoulussa opetuksen lähtökohtana on kuuloaistin herkistäminen ja kuuntelutaidon kehittäminen. Keskeistä on oma tekeminen ja kokemisen ilo sekä halu, taito, uskallus ja uteliaisuus tulkita musiikkia persoonallisesti. Varhaisiän musiikkikasvatuksen ajatuksena on, että musiikki lähtee omakohtaisesta elämyksestä, musiikin kokemisesta puheen, liikkeen, toiminnan ja rytmin kautta. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset erot ja tuetaan lapsen kehittymistä hänen omista lähtökohdistaan käsin.

2.1 Tavoitteet

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on

- tarjota lapselle musiikillisia elämyksiä ja myönteisiä kokemuksia musiikin parissa
- tukea kokonaisvaltaisesti lapsen persoonallisuuden kasvua sekä sosiaalista ja emotionaalista kehitystä herkkyyksikaudet huomioon ottaen
- tukea hienomotoriikan ja karkeamotoriikan kehitystä
- tukea lapsen kykyä jäsentää ympäristöään
- ohjata oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn yksilönä ja ryhmän jäsenenä
- kehittää ja säilyttää kansallista kulttuuria monikulttuurisuus huomioiden
- herättää kiinnostus musiikkiin, kannustaa musiikin jatkuvaan harrastamiseen sekä luoda sille tiedollisia ja taidollisia valmiuksia
- antaa mahdollisuus musiikin kokonaisvaltaiseen kokemiseen
- kehittää keskittymis- ja kuuntelukykyä
- kehittää musiikillista ilmaisutaitoa
- lukuvuoteen voi sisältyä myös yhteismusisointia ja pienimuotoisia esiintymisiä

2.2 Sisällöt

Musiikillista ajattelua kehitetään tutustumalla rytmin, sointiväriin, dynamiikan, melodian, harmonian ja muodon alkeisiin monipuolisten ja elämyksellisten työtapojen avulla.

Lapsen kykyjen kehittäminen:

- kuuntelukyky ja musiikillinen muisti
- äänenkäyttö ja laulutaito
- säveltäjä, rytmittäjä, muotoilija, harmonioilija
- luova ilmaisu
- yhteismuusointi
- musiikillinen keksiminen, tutkiminen ja improvisaatio
- motorikka (karkea- ja hienomotorikka)
- keskittymiskyky
- suomalainen musiikkiperinne
- kansainvälisyys

2.3 Työtavat

Opetus pyritään toteuttamaan leikinomaisesti.

Työtapoina on

- laulu, puhe, lorut, ääni-ilmaisu
- liike, tanssi, musiikkiliikunta, rytmikka
- soittaminen: keho-soittimet, rytmisoittimet ja melodiasoittimet
- improvisaatio
- kuuntelu (aktiivinen kuuntelu, passiivinen kuuntelu)
- kertomus, mielikuvat, tarinat
- kuvataide, visuaaliset ideat
- kuva – nuottikuva
- taiteidenvälisyys
- musiikin perusteisiin tutustuminen
- soittimiin tutustuminen

2.4 Arviointi

Varhaisiän musiikkikasvatuksessa ei käytetä kirjallista arviointia. Varhaisiän musiikinopettajan kanssa on mahdollista keskustella oppilaan tulevasta opintopolusta.

3. Opetustarjonta ja opetusjärjestelyt

Lukuvuoden alkaminen, päätyminen ja loma-ajat pyritään järjestämään peruskoulujen lukuvuoden mukaan. Opetusviikkoja on lukuvuoden aikana 31-33. Opetuskertoja tulee kullekin ryhmälle 15-18 lukukaudessa. Opetuskertoihin sisällytetään mahdolliset konsertit, juhlat ja esiintymiset. Opetuspäiväksi sattuva itsenäisyyspäivä, loppiainen tai vappu vähentää opetuskertoja. Ryhmät toimivat kysynnän mukaan aamu- ja iltapäivisin sekä iltaisin.

Masumuskari

- raskaana olevat äidit. Mukana voi olla toinen vanhempi tai muu läheinen.
- vauvojen synnyttyä toiminta jatkuu vauvamuskarina
- musiikki, lorut ja leikki osaksi vauvaperheen arkea
- tukee vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta
- musiikin ilon lisäksi mahdollista löytää ystäviä ja vertaistukea vauva-arkeen

Vauva-, taapero- ja nappularyhmät

- alle 3 -vuotiaat lapset
- ryhmät pyritään muodostamaan lasten iän mukaan
- ryhmäkoko pääsääntöisesti 6-10
- ryhmät kokoontuvat kerran viikossa 45-60 min.

Musiikkileikkikouluryhmät

- 3-6 -vuotiaat lapset
- ryhmät pyritään muodostamaan lasten iän mukaan
- ryhmäkoko pääsääntöisesti 6-10
- ryhmät kokoontuvat kerran viikossa 45-60 min.
- osa ryhmistä voidaan toteuttaa painottaen taiteiden välisyyttä, jolloin opetus voi tapahtua periodeittain tai yhteisopettajuutta hyödyntäen (esim. tanssimuskari)
- erityisryhmiä muodostetaan tarpeen mukaan
- 5-6 -vuotiaasta lähtien opetus voi painottua kanteleen tai muiden soittimien opetukseen
- musiikkileikkikouluryhmiä järjestetään myös yhteistyöpäiväkodeissa, opetus tapahtuu päiväkotipäivän aikana tai esiopetuksen jälkeen, ryhmäjako ja toimintaa sovelletaan tarpeen mukaan.

4. Erityisopetus musiikkileikkikoulussa

Alle kouluikäiset erityistä tukea tarvitsevat lapset integroidaan pääsääntöisesti normaaliryhmiin. Tarpeen vaatiessa voidaan muodostaa erityisryhmiä.

5. Kodin ja musiikkileikkikoulun yhteistyö

Musiikkileikkikoulutoiminnassa yhteistyön tavoitteena on rakentaa ja ylläpitää opettajan, lapsen ja vanhempien välistä avointa vuorovaikutusta. Yhteydenpito musiikkileikkikoulutuntien ulkopuolella tapahtuu pääsääntöisesti sähköisen viestintäjärjestelmän avulla.

6. Kulttuuripalveluiden tuottaminen

Musiikkileikkikoulun omien tapahtumien ja konserttien lisäksi oppilaat ja opettajat osallistuvat myös konservatorion sekä yhteistyökumppaneiden tuottamiin produktioihin ja tapahtumiin. Yhteistyötä tehdään päiväkotien, koulujen ja kuntien kulttuuripalvelujen kanssa. Varhaisiän musiikinopettajien ammattitaitoa hyödynnetään myös vanhuksille ja erityisryhmille tarjottavassa toiminnassa.

7. Varhaisiän musiikkikasvatuksen kehityksen seuraaminen

Varhaisiän musiikinopettajat pitävät yhteyttä kansalliseen ja kansainväliseen varhaisiän musiikkikasvatuksen kenttään ja seuraavat siinä tapahtuvaa kehitystä mm. perehtymällä ammattikirjallisuuteen, hakeutumalla aktiivisesti alan täydennyskoulutuksiin ja pedagogisiin tapahtumiin sekä hyödyntämällä kansallisia ja kansainvälisiä kontakteja.

8. Turvallisuus- ja vastuukysymykset

Kuopion konservatorio on vakuuttanut oppilaansa oppituntien ja niihin liittyvien välittömien matkojen ajaksi. Opettajan vastuu oppilaasta rajoittuu tuntiaikaan. Tunneilla, joilla mukana on lapsen oma aikuinen (vauva- ja nappularyhmät), opettaja vastaa opetuksesta ja tunnin sisällöstä, muut aikuiset lasten turvallisuudesta ja toisten lasten huomioonottamisesta. Tunnille tulemista sairaana ei suositella. Epidemioiden aikana noudatetaan oppilaitoksen antamia ohjeita.

Valmentava opetus

Ennen musiikin perustason opintoihin siirtymistä oppilas voi hakeutua valmentavaan opetukseen. Siirtyminen valmentavasta opetuksesta musiikin perustason opintoihin tapahtuu pääsykokeen tai muun oppilaitoksessa käytettävän oppilasvalintamenettelyn kautta. Valmentava opetus voi toimia yhtenä musiikin perustason oppilasvalinnan muotona tai oppilasvalintaprosessia täydentävänä tekijänä.

1. Oppilaaksi ottaminen ja opiskelu aika

Valmentava opetus on tarkoitettu 5-8 -vuotiaille lapsille. Oppilaaksi ottaminen tapahtuu ilmoittautumisjärjestyksessä. Mikäli hakijoita on enemmän kuin ryhmiin mahtuu, voidaan oppilaat valita myös arpomalla tai muulla etukäteen ilmoitetulla perusteella. Pienryhmäopetuksessa (soitinkarusellit) opiskelu aika on 1 lukuvuosi. Muuhun ryhmäopetukseen (musiikkipajat) oppilas voi osallistua pidemmän ajan, mikäli ryhmän ikärakenne ja työskentelytapa sen mahdollistavat. Alkusoitto-opetusta annetaan 1-2 lukuvuoden ajan, opettajan harkinnan mukaan.

2. Opetus

2.1 Tavoitteet

- tarjota musiikkiharrastuksesta kiinnostuneille ja sen piiriin hakeutuville lapsille sopivia ryhmäopetuksen muotoja
- tarjota lapselle mahdollisuus tutustua soittimiin ja samalla testata niiden soveltuvuutta

- tarjota musiikkiharrastuksesta kiinnostuneille lapsille mahdollisuus kokeilla soitonopiskelua ennen sitoutumista musiikin laajan oppimäärän mukaisiin opintoihin
- ohjata soitinvalintoja
- kehittää musiikin perustason opinnoissa tarvittavia tietoja ja taitoja
- täydentää oppilasvalintamenettelyä

2.2 Opetuksen muodot

Valmentava opetus tapahtuu ryhmissä, joiden koko määräytyy oppilaiden iän, soittimen ja ryhmän työskentelytavan perusteella.

2.2.1 Alkusoitto

- 5-6 -vuotiaille voidaan musiikkileikkikoulutunnin lisäksi järjestää eri soittimien alkuopetusta pienryhmissä
- alkusoitto-opetukseen voivat hakeutua instrumenttiopinnoista kiinnostuneet
- opetuksen tarjonta vaihtelee vuosittain oppilaitoksen resurssien mukaisesti
- alkusoitto-opetusta annetaan 1-2 lukuvuoden ajan, opettajan harkinnan mukaan, tarvittaessa soitinta voi vaihtaa toisena lukuvuonna
- alkusoitto-opetuksen tavoitteena on, että lapsi oppii soittamisen ja nuotinluvun alkeita, omaksuu oikeita työskentelytapoja ja saa vahvistusta tulevalle soitinvalinnalleen, samalla huoltajille annetaan tietoa musiikin tavoitteellisen harrastamisen edellytyksistä ja sisällöistä
- opetuksessa säilytetään ikään soveltuva leikinomaisuus ja lapsilähtöisyys
- alkusoitto-opetuksessa harjoitettua ohjelmistoa pyritään hyödyntämään musiikkileikkikoulutunneilla
- opetusta annetaan 2-3 lapsen ryhmissä, opetusaika 15 min. oppilasta kohden (3 oppilaan ryhmälle 45 min. viikossa)

2.2.2 Soitinkaruselli (esikoululaiset ja peruskoulun 1. – 2.-luokkalaiset)

- valmentavan opetuksen muoto, jossa yhden lukuvuoden aikana tutustutaan eri soittimiin
- opetus on järjestetty periodeittain: yhteen soittimeen tutustutaan muutaman viikon ajan, minkä jälkeen soitin vaihtuu
- opetus tapahtuu pääosin pienryhmissä (2-4 oppilasta)
- opetusaika riippuu ryhmän koosta (perusmitari 15min./oppilas, mutta opetusajasta voidaan päättää myös toisin)
- lukuvuoteen voi sisältyä myös yhteismusisointia ja pienimuotoisia esiintymisiä

2.2.3 Musiikkipajat

Musiikkipajaopetus on peruskoulujen 1. -2. luokan oppilaille tarkoitettu valmentavan opetuksen muoto, joka voidaan järjestää eri tavoin.

Musiikkipaja A:

- opetus tapahtuu 6-10 oppilaan ryhmissä
- musiikkipajan kesto 1-2 lukuvuotta
- opetusta järjestetään alakouluilla koulupäivien yhteydessä ja konservatorion opetuspisteissä
- keskeisiä työtapoja ovat soitto ja laulu sekä musiikin perusteisiin tutustuminen mm. rytmikkaharjoitusten ja musiikkiliikunnan avulla
- yhteissoiton alkeita opetellaan mm. Orff- soittimien, kanteleiden ja muun käytettävissä olevan soittimiston avulla
- musiikkipajassa harjoitellaan musiikin tiedollisia ja taidollisia valmiuksia sekä kehitetään ilmaisurohkeutta
- opetus voidaan toteuttaa taiteidenvälisyyttä painottaen
- erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tuen tarve arvioidaan yhdessä vanhempien ja luokanopettajan kanssa ryhmiä muodostettaessa

Musiikkipaja B:

- opetusta järjestetään musiikkiluokkakouluilla, ja sen tarkoituksena on tutustuttaa oppilaat puhallin- ja muihin soittimiin sekä yhteismusisoinnin perusteisiin ja tukea musiikkiluokalle pyrkivien soitinvalintoja
- ryhmäkoko vaihtelee vuosittain
- musiikkipajan kesto 1-2 lukuvuotta
- opetus voidaan toteuttaa taiteidenvälisyyttä painottaen
- opetuksen sisältö:
 - soiton, laulun ja musiikin perusteiden alkeisiin tutustuminen
 - puhaltamisen perusteisiin ja musiikin tekemiseen tutustuminen myös pelien ja leikkien kautta
 - yhteissoiton alkeet puhallin- ja lyömäsoitinten kautta
 - esiintyminen